

MIHAI EMINESCU/PAUL VALÉRY

**RUGĂCIUNEA UNUI DAC/
LA PRIÈRE D'UN DACE**

*(versiuni franceze ale unor poeme eminesciene
publicate în diverse antologii)/(versions
françaises de quelques poèmes de Mihai
Eminescu parues dans diverses anthologies)*

*

**LE CIMETIÈRE
MARIN/CIMITIR LÂNGĂ
MARE**

*(et d'autres oeuvres poétiques françaises en
versions roumaines/și alte poeme franceze în
versiune românească)*

TRADUCERI DE ELISABETA ISANOS

MIHAI EMINESCU

RUGĂCIUNEA UNUI DAC

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici sâmburul luminii de viață dătător,
Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeauna,
Căci unul erau toate și totul era una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi
Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?

El singur zeu stătut-au nainte de-a fi zeii
Și din noian de ape puteri au dat scânteii,
El zeilor dă suflet și lumii fericire,
El este-al omenimei isvor de mântuire
Sus inimile voastre! Cântare aduceți-i,
El este moartea morții și învierea vieții!

Și el îmi dete ochii să văd lumina zilei,
Și inima-mi împlut-au cu farmecele milei,
În vuietul de vânturi auzit-am a lui mers
Și-n glas purtat de cântec simții duiosu-i viers,
Și tot pe lâng-acestea cerșesc înc-un adaos
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos!

Să blesteme pe-oricine de mine-o avea milă,
Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă,
S-asculte orice gură, ce-ar vrea ca să mă râdă,
Puteri să puie-n brațul ce-ar sta să măucidă,
Ș-acela dintre oameni devină cel întâi

Ce mi-a răpi chiar piatra ce-oi pune-o căpătâi.

Gonit de toată lumea prin anii mei să trec,
Pân' ce-oi simți că ochiu-mi de lacrimi e sec,
Că-n orice om din lume un dușman mi se naște,
C-ajung pe mine însumi a nu mă mai cunoaște,
Că chinul și durerea simțirea-mi a-mpietrit-o,
Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o -
Când ura cea mai crudă mi s-a părea amor...
Poate-oi uita durerea-mi și voi putea sa mor.

Străin și făr' de lege de voi muri - atunce
Nevrednicu-mi cadavru în uliță l-arunce,
Ș-aceluia, Părinte, să-i dai coroană scumpă,
Ce-o să amuțe câinii, ca inima-mi s-o rumpă,
Iar celui ce cu pietre mă va izbi în față,
Îndură-te, stăpâne, și dă-i pe veci viață!

Astfel numai, Părinte, eu pot să-ți mulțumesc
Că tu mi-ai dat în lume norocul să trăiesc.
Să cer a tale daruri, genunchi și frunte nu plec,
Spre ură și blestemuri aş vrea să te înduplec,
Să simt că de suflarea-ți suflarea mea se curmă
Și-n stingerea eternă dispar fără de urmă!

LA PRIÈRE D'UN DACE

Lorsqu'elles étaient absentes, la mort, l'éternité
Et la semence dont la lumière est née,
Ni aujourd'hui n'était ni hier ni demain,
Car tous étaient dans l'un et l'un en était plein,
Lorsque la terre, le ciel, les airs, le monde entier
Restaient comme les choses qui n'ont jamais été,
C'était Toi seul alors; je me demande songeur:
Qui est ce dieu auquel nous consacrons nos coeurs?

Lui seul avait été Dieu avant les dieux,
De l'océan des mers a fait jaillir le feu,
Il donne une âme aux dieux, la joie à l'univers,
C'est le salut que trouve l'humanité entière,
Donc, haut les coeurs! Chantez des hymnes pour Lui,
La mort de toute mort, résurrection des vies!

C'est Lui qui m'a donné des yeux pour voir le jour,
Il m'a rempli le coeur des charmes de l'amour,
J'ai entendu Sa marche dans le bruit des vents,
Et j'ai senti Sa voix dans l'harmonie du chant,
Et outre tout cela j'ajoute encore ce mot:
Qu'Il me permette l'entrée dans l'éternel repos!

Ceux qui auront pitié de moi, qu'Il les maudisse,
Et qui m'opprimera, je veux qu'Il le bénisse,
Qu'Il laisse parler la bouche qui se rirai de moi,
À qui veut me tuer, qu'Il fortifie le bras,
Et celui au-dessus des autres qu'Il le mette,
Qui me prendra la pierre où j'ai posé ma tête.

Chassé par tout le monde, que je traverse les ans,
Et que je sente même les larmes aux yeux séchant,
Alors, dans n'importe qui un ennemi va naître,
Moi-même j'arriverai à ne me plus connaître,
Car la douleur, la peine, mon coeur l'ayant durci,
Ma mère adorée, alors, je la maudis,
La haine la plus forte me semblera caresse...
Alors, je vais mourir, peut-être, sans détresse.

Et si je meurs en hors-la-loi, en étranger,
Que l'on me jette le corps dehors, sur le pavé,
Que tu couronnes le front de celui, Seigneur,
Qui incitera les chiens à dévorer mon coeur,
À qui me jettera des pierres dans la face,
D'une éternelle vie, accorde-lui la grâce!

Ce n'est qu'alors, mon Père, que je Te remercie
De m'avoir donné la chance de la vie,
Je ne fléchis jamais pour demander Tes dons,
Si je Te prie, c'est pour la malédiction,
Pour que je sente mon souffle périr dans le Tien,
Que le néant me prenne, que je devienne rien!

*(Cette version française du poème „La Prière
d'un Dace” a été lue à l'occasion d'une
rencontre francophone dans la plus ancienne
église de Paris, à Saint Germain des Près.)*

VENEȚIA

S-a stins viața falnicei Veneții,
N-auzi cântări, nu vezi lumini de baluri;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri,
Pătrunde luna, înălbind pereții.

Okeanos se plânge pe canaluri...
El numa-n veci e-n floarea tinereții,
Miresei dulci i-ar da suflarea vieții,
Izbește-n ziduri vechi, sunând din valuri.

Ca-n țintirim tăcere e-n cetate.
Preot rămas din a vechimii zile,
San Marc sinistru miezul nopții bate.

Cu glas adânc, cu graiul de Sibile,
Rostește lin în clipe cadențate:
"Nu-nvie morții - e-n zadar, copile!"

VENISE

Perdue la vie de la superbe Venise,
Plus de chansons, de bals, de lumières,
Et sur ses marches, sur ses arcades fières,
La lune qui blanchit les murs s'est mise.

Sur les canaux, l'Océan qui désespère,
Toujours en fleur, il pleure et s'épuise
À ranimer aux souffles de la brise,
Comme autrefois, sa fiancée de pierre.

Un cimetière, la cité sans vie,
Prêtre qui dure en traversant les temps,
Sonne Saint-Marc les coups du minuit.

Comme celle d'une Sibylle en prédisant,
Sa voix au rythme des secondes dit:
„Les morts ne ressuscitent pas, enfant!”

TRECUT-AU ANII...

Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri -
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară.

Să smulg un sunet din trecutul vieții,
Să fac, o, suflet, ca din nou să tremuri
Cu mâna mea în van pe liră lunec;

Pierdut e totu-n zarea tinereții
Și mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!

PASSÉS LES ANS...

Passés les ans, nuages sur les plaines,
Et de retour jamais ils ne seront,
Car je n'ai plus au coeur le même frisson
À ces histoires, légendes et cantilènes

Qui tant de fois m'ont caressé le front
D'enfant, si claires, mais comprises à peine;
En vain autour de moi tes ombres viennent,
Heure des secrets profonds, soleil couchant.

Oh, du passé sortir un son encore
Et que je sente mon âme frémissant...
Ma main qui glisse sur la lyre: une ombre;

Tout est perdu dans l'âge de l'aurore,
Elle se tait, la bouche du vieux temps,
Il monte derrière... Je deviens sombre.

VENERE ȘI MADONĂ

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! te văd, te-aud, te cuget, tânără și dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braț molatic ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeiei, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.

Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri,
Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină printre îngerii din cer

Și-a creat pe pânza goală pe Madona Dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Fața pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieți de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,
Și-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Când în viața pustiită râde-o rază de noroc.

Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție,
Buza ta învinețită de-al corupției mușcat,
Și-am zvârlit asupra-ți, crudo, vâlul alb de poezie,
Și paloarei tale raza inocenței eu i-am dat.

Ți-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ți murdare, ochiu-aurorii matinal.

Dar azi vălul cade, crudo! dismețit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheț
Și privesc la tine, demon, și amoru-mi stins și rece
Mă învață cum asupra-ți eu să caut cu dispreț!

Tu îmi pari ca o bacantă, ce-a luat cu-nșelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioar-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic, lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona Dumnezeie,
Cu diadema-i de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeităte dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!

.....
Plângi, copilă? - C-o privire umedă și rugătoare
Poți din nou zdrobi și frânge apostat-inima mea?
La picioare-ți cad și-ți caut în ochi negri-adânci ca marea,
Și sărut a tale mâine, și-i întreb de poți ierta.

Șterge-ți ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea,
A fost crudă și nedreaptă, fără razem, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu ești sântă prin iubire,
Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

VÉNUS ET MADONE

Idéal perdu dans la nuit d'un âge
Où l'on disait des fables et on pensait en vers,
Je te vois, t'entends, harmonieux langage
Parlé au paradis d'un autre univers.

Vénus en marbre chaud, dont l'oeil de pierre est flamme,
Bras tendre comme l'esprit d'un empereur-poète,
Tu es, rendu divin, le charme de la femme,
Cette femme dont toujours la grâce se répète.

Et Raphaël, rêveur, te voyait la nuit,
Ivre des lumières de l'éternel printemps,
Et il sentait alors l'arôme du Paradis,
Car tu étais la reine des anges resplendissants.

Sur la toile vierge, c'est la déesse-madone
Qu'il peint, couronne d'étoiles, sourire câlin et pur,
Un ange, femme aussi, dont le visage rayonne...
La femme c'est le modèle des anges de l'azur.

Ainsi, femme froide, stérile et cynique,
Je t'avais vue moi-même, perdu dans ma nuit,
J'ai fait de toi un ange doux comme le jour magique
Lorsque dans le néant la chance nous sourit.

Malgré le vice qui rend ta face encore plus pâle,
Malgré tes lèvres bleues que mord la corruption,
Moi, je t'ai donné la poésie, le voile
Qui couvre ta pâleur d'un innocent rayon.

Je t'ai donné le nimbe qui charme et glorifie
Le front de l'ange-génie, de l'ange idéal,
Du rire démoniaque j'ai fait une symphonie,
De tes oeillades – l'aurore, sourire matinal.

Il tombe aujourd'hui, ce voile, je me réveille:
Tes lèvres refroidies, cruelle, m'effleuraient...
Maintenant je te vois, à un démon pareille,
Mon coeur, enfin lucide, saura te mépriser!

Baccante, il me semble que tu as pris la palme
Qui couronnait le front si pur de la martyre
Vierge dont le coeur n'est qu'une prière calme,
Lorsque le tien est fait de spasmes et délire.

O, comme Raphaël et sa déesse-madone,
Couronne d'étoiles, sourire pur, câlin,
J'ai fait d'une femme pâle, déesse qui rayonne,
Mais dont le coeur est sec, et l'âme – du vénéin!

.....

Tu pleures, mon enfant? D'un seul regard brumeux,
Ce coeur qui te renie, peux-tu le faire t'aimer?
Je tombe à tes pieds, je te regarde aux yeux,
Je baise tes mains, je dis: peux-tu me pardonner?

Enfant, essuie tes larmes, ne pleure plus!... Injuste,
Mon dur sermon n'a pas de sens, aucune raison,
Même si tu es démon, l'amour te rend auguste,
J'adore ce démon si doux, aux cheveux blonds.

SARA PE DEAL

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm dragă, m-așteți tu pe mine.

Luna pe cer trece-așa sfântă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ți-e plină.

Nourii curg, raze-a lor șiruri despică,
Streșine vechi casele-n lună ridică,
Scârțâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluiera murmură-n stână.

Și osteniți oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp; toaca răsună mai tare,
Clopotul vechi împlă cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde-n iubire ca para.

Ah! în curând satul în vale-amuțește;
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbește:
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întregă,
Ore întregi spune-ți-voi cât îmi ești dragă.

Ne-om răzima capetele-unul de altul
Și surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. — Astfel de noapte bogată,
Cine pe ea n-ar da viața lui toată?

SUR LA COLLINE LE SOIR

Sur la colline le soir, le cor, voix triste, s'élève,
Les troupeaux montent, les étoiles se lèvent,
Limpide, l'eau pleure en coulant des fontaines,
Chère, sous l'acacia tu attends que je vienne...

La lune passe, claire et sainte, là-haut,
Et tu regardes le ciel à travers les rameaux,
Les étoiles mouillées de la calme nuit...
De nostalgie plein le coeur, tu as de pensées plein l'esprit.

Nuages épais, que la lumière transperce,
Les toits noirs des maisons, un chadouf qui se berce
Lorsque le vent passe par-dessus le puits,
Fumées des foyers, jeu des flûtes à la bergerie.

Labour fini, les hommes rentrent du champ,
Faux sur l'épaule, et l'angélus résonnant,
La vieille cloche comble de chant les lieux,
Mon âme brûle de ton amour comme le feu.

Ah, bientôt tout le village se taira,
Ah, bientôt je me dépêche vers toi,
Sous l'acacia, jusqu'à la pointe du jour,
Nous resterons, que je te parle d'amour.

Tempes collées, corps appuyé contre corps,
Nous serons pris par un sommeil doux, dehors,
Sous l'acacia... Une aussi riche nuit,
Qui ne voudrait vivre en échange de sa vie?

RĂSAI ASUPRA MEA...

Ră sai asupra mea lumină lină,
Ca-n visul meu ceresc de-odinioară;
O, Maică Sfântă, pururea Fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină!

Speranța mea tu n-o lăsa să moară
Deși al meu e un noian de vină;
Privirea ta, de milă caldă plină,
Îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toți, pierdut în suferință
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic și n-am tărie,

Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința
Și reapară din cerul tău de stele
Ca să te-ador de-acum pe vecie, Marie!”

RECOURRE-MOI DE TENDRE LUMIÈRE...

Recouvre-moi de tendre lumière,
Comme dans le rêve qu'il y a longtemps j'ai fait,
Viens dans le noir de mes pensées,
Vierge à tout jamais et Sainte Mère!

Redonne-moi l'espoir ressuscité,
Malgré mon âme lourde comme la mer,
Sur un coupable aux regrets amers,
Répands ta gracieuse pitié.

Un étranger perdu dans la douleur
Profonde d'être solitaire et vain,
Je ne crois plus en rien et j'ai faibli,

De ma jeunesse, redonne-moi la fleur,
Et montre-toi encore du ciel serein,
Que je t'adore infiniment, Marie!

AFARĂ-I TOAMNĂ, FRUNZĂ-MPRĂȘTIATĂ...

Afară-i toamnă, frunză-mprăștiată,
Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într-un ceas gândești la viața toată.

Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N-ai vrea ca nime-n ușa ta să bată;
Dar și mai bine-i, când afară-i zloată
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Și eu astfel mă uit din jeț pe gânduri,
Visez la basmul vechi al zânei Dochii;
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri;

Deodat-aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri ...
Iar mâni subțiri și reci mi-acopăr ochii.

DEHORS, L'AUTOMNE...

Dehors, l'automne, feuillages éparpillés,
Des gouttes de pluie qui frappent à la fenêtre;
Tu tires des enveloppes fanées des lettres,
Et dans une heure, une vie est déroulée.

Tu ne voudrais voir personne paraître,
Tu perds ton temps à des riens aimés;
C'est mieux, lorsque dehors c'est la gelée,
Dedans, où rien d'hostile ne pénètre.

Moi aussi, dans mon fauteuil, je laisse
Venir le rêve d'un conte, je me repose,
La brume s'amasse, de plus en plus épaisse;

Une robe frémit, un pas léger... Qui pose
Ce rafraîchissement, cette finesse
Des mains froides, sur mes paupières closes...?

SUNT ANI LA MIJLOC...

Sunt ani la mijloc și-ncă mulți vor trece
Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari și mână rece.

O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece
Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi.

Tu nici nu știi a ta apropiere
Cum inima-mi de-adânc o liniștește,
Ca răsărirea stelei în tăcere.

Iar când te văd zâmbind copilărește,
Se stinge-atunci o viață de durere,
Privirea-mi arde, sufletul îmi crește.

LES ANS PASSÈRENT...

Les ans passèrent, et passeront encore,
Depuis l'instant béni où je t'ai vue,
Et moi à y rêver ne cesse plus,
Miraculeuse femme que j'adore.

Reviens, inspire-moi des mots émus,
Que ton regard soit pour moi l'aurore,
Que de ma lyre redevenue sonore
Résonne le chant de l'harmonie perdue.

Tu ne sais pas le calme qui s'installe,
La paix qui près de toi remplit mon coeur:
Le silencieux lever d'une étoile.

À ton sourire d'enfant, toute douleur
Périt, le feu revient dans les yeux pâles,
Mon âme calmée retrouve sa grandeur.

ATÂT DE FRAGEDĂ...

Atât de fragedă, te-asameni
Cu floarea albă de cireș,
Și ca un înger dintre oameni
În calea vieții mele ieși.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Și de la creștet pân-în poale
Plutești ca visul de ușor.

Din încrețirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc -
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi și noroc.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din povești,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce ești,

Cât poți cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu-mbrățișări de brațe reci.

Deodată trece-o cugetare,
Un vâl pe ochii tăi fierbinți:
E-ntunecoasa renunțare,
E umbra dulcilor dorinți.

Te duci, ș-am înțeles prea bine
Să nu mă țin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!

Că te-am zărit e a mea vină
Și vecinic n-o să mi-o mai iert,
Spăși-voi visul de lumină
Tinzându-mi dreapta în deșert.

Ș-o să-mi răasai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană -
Unde te duci? Când o să vii?

TOI QUI PAR LA GRÂCE RAPPELLES...

Toi qui par la grâce rappelles
La blanche fleur du cerisier,
Pareille aux anges, et aussi belle,
Devant moi tu apparais.

Immatérielle et sereine,
Tes pas effleurent le tapis,
Et de la tête jusqu'à la traîne,
Mon rêve, tu flottes, ta robe frémit.

Tu sors des plis de ton vêtement,
Comme le marbre, ta blancheur,
De tes yeux mon âme dépend,
Car j'y vois plaisir et pleurs.

O, rêve heureux de mon amour,
Une mariée issue des contes,
Ne souris plus! Souris toujours,
Car ton sourire me raconte

Combien capable de charmer,
De m'ombrager les yeux es-tu,
Par des paroles murmurées,
Par les étreintes des bras nus.

Soudain, tu redeviens sage,
Un voile te couvre les regards,
C'est le regret qui les ombre,
C'est le renoncement noir.

Et tu t'en vas... Et je comprends:
Ne pas te suivre, c'est donné...
Et je te perds éternellement,
Bien que mon âme t'a épousée!

C'est mon péché de t'avoir vue,
Je ne pourrais jamais m'absoudre,
Je l'expierai, la main tendue,
Ermite dans un désert de poudre.

Et tu m'apparaîtras, icône
De la Vierge de tous les temps,
Et sur ton front une couronne...
Où t'en vas-tu? Tu reviens quand?

PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ...

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Mă cunoșteau vecinii toți -
Tu nu m-ai cunoscut.

La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des;
O lume toată-nțelegea -
Tu nu m-ai înțeles.

De câte ori am așteptat
O șoaptă de răspuns!
O zi din viață să-mi fi dat,
O zi mi-era de-ajuns;

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S-ascult de glasul gurii mici
O oră, și să mor.

Dându-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins;

Ai fi trăit în veci de veci
Și rânduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci
Înmărmureai măreț,

Un chip de-a pururi adorat
Cum nu mai au perechi
Acele zâne ce străbat
Din timpurile vechi.

Căci te iubeam cu ochi păgâni
Și plini de suferinți,
Ce mi-i lăsară din bătrâni
Părinții din părinți.

Azi nici măcar îmi pare rău
Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristețe capul tău
Se-ntoarce în zadar,

Căci azi le semeni tuturor
La umblet și la port,
Și te privesc nepăsător
C-un rece ochi de mort.

Tu trebuia să te cuprinzi
De acel farmec sfânt
Și noaptea candelă s-aprinzi
Iubirii pe pământ.

IMPAIRS, LES PEUPLIERS...

Impairs, les peupliers, et moi,
Près d'eux on m'avait vu,
Par les voisins du lieu, sauf toi,
J'étais déjà connu,

Vers ta fenêtre qui brillait
Levant des yeux épris...
Et tous les autres comprenaient,
Tu ne m'as pas compris.

Que ton ami d'une heure je sois,
En nous aimant une heure,
Et que j'écoute ta chère voix,
Et qu'après cela je meure...

Si j'avais pu de toi saisir
Un seul regard exprès,
Il aurait lui dans l'avenir,
Une étoile levée.

Et tu aurais vécu sans fin,
Des vies après des vies,
Toi, les bras marmoréens,
Serais restée ainsi,

Comme le marbre d'une déesse,
La froideur des bras,
Ayant cette éternelle jeunesse
Des belles d'autrefois.

Car les yeux dont je t'aimais
Étaient des yeux païens,
Que les parents m'avaient donnés,
Depuis les temps anciens.

Aujourd'hui, aucun regret,
J'y passe rarement,
En vain tu te retournes après
Moi si tristement.

Et mes yeux ne se réveillent
Pas plus que ceux d'un mort,
Aujourd'hui tu es pareille
À toutes, le même port.

Mais tu devais, soumise entière
À ce divin pouvoir,
Brûler d'amour, comme une lumière
Qui veille dans le noir.

DE CE NU-MI VII...

Vezi, rândunelele se duc,
Se scutură frunzele de nuc,
S-așează bruma peste vii -
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

O, vino iar în al meu braț,
Să te privesc cu mult nesăț,
Să razim dulce capul meu
De sânul tău, de sânul tău!

Ți-aduci aminte cum pe-atunci
Când ne plimbam prin văi și lunci,
Te ridicam de subsuori
De-atâtea ori, de-atâtea ori?

În lumea asta sunt femei
Cu ochi ce izvorăsc scânteii...
Dar, oricât ele sunt de sus,
Ca tine nu-s, ca tine nu-s!

Căci tu înseninezi mereu
Viața sufletului meu,
Mai mândră decât orice stea,
Iubita mea, iubita mea!

Târzie toamnă e acum,
Se scutură frunzele pe drum,
Și lanurile sunt pustii...
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

POURQUOI TU TARDES...

Regarde, les hirondelles s'en vont,
Des feuilles qui tombent, c'est la saison,
Du givre sur la vigne, regarde...
Pourquoi tu tardes? Pourquoi tu tardes?

Viens dans mes bras comme tu venais,
De toi je suis assoiffé,
Que doucement ma tête s'incline
Vers ta poitrine, vers ta poitrine!

Quand nous allions dans les bois
Et par les plaines d'autrefois,
Je te soulevais par les aisselles...
Tu te rappelles? Tu te rappelles?

Je sais qu'au monde il y a des femmes
Dont les yeux sont pleins de flammes...
Pareilles aux reines si elles étaient,
Comme toi jamais, comme toi jamais!

Car chaque fois que je t'ai vue,
La paix du coeur m'était rendue,
Toi, plus belle que la lumière,
Ma douce et chère, ma douce et chère!

C'est l'arrière-saison maintenant,
Les feuilles sur la route tombant...
Les champs sont désolés, regarde...
Pourquoi tu tardes? Pourquoi tu tardes?

PE GÂNDURI ZIUA...

Pe gânduri ziua, noaptea în veghere,
Astfel viața-mi tot în chinuri trece
Va vrea natura oare să se plece
La ruga mea să-mi deie ce i-oi cere?

Nimic nu-i cer decât mormântul rece,
Repaos lung la lunga mea durere
Decât să port iubirea-mi în tăcere,
Mai bine ochiu-mi moartea să mi-l sece.

Căci lumea e locașul pătimirei:
Un chin e valu-i, iară gândul spuma,
Dureri ascunse farmecele firei.

O dată te-am văzut o clipă numa
Și am simțit amarul omenirei...
Ce-am folosit că-l știu și eu acuma?

PENSIF LE JOUR...

Pensif le jour et sans dormir la nuit,
D'ennuis sans fin mon existence est pleine,
Voudra-t-elle, la nature souveraine,
Que j'aie la chose pour laquelle je prie?

En guise de repos après la peine,
Je ne demande qu'un tombeau transi,
Si je me tais, que mes yeux taris
Soient par la mort séchés comme des fontaines.

Car ici-bas c'est la vallée des pleurs,
Une onde – la peine, écume - la pensée,
Du charme s'écoule, secrète, la douleur;

Je ne t'ai vue qu'une seule fois, assez
Pour que du monde j'emprunte le malheur...
Moi aussi fallait-il l'éprouver?

FREAMĂT DE CODRU

Tresărind scânteie lacul
Și se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Și ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din izvoare și din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Printre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri -
Cine știe să le-asculte?
Ale păsărilor neamuri
Ciripesc pitite-n ramuri
Și vorbesc cu-atât de multe
Înțelesuri.

Cucu-ntreabă: - Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă și iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora.

Teiul vechi un ram întins-a,
Ea să poată să-l îndoiaie,

Ramul tânăr vânt să-și deie
Și de brațe-n sus s-o ieie,
Iară florile să ploaie
Peste dânsa.

Se întreabă trist izvorul:
- Unde mi-i crăiasa oare?
Părul moale despletindu-și,
Fața-n apa mea privindu-și
Să m-atingă visătoare
Cu piciorul?

Am răspuns: - Pădure dragă,
Ea nu vine, nu mai vine!
Singuri, voi, stejari, rămâneți
De visați la ochii vineți,
Ce luciră pentru mine
Vara-ntreagă.

Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăș!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde ești revino iarăși,
Să fim singuri!

FRISELIS DU BOIS

Tressaillit, sous des écailles
De soleil, le lac berceur,
Quand je le regarde du bois,
L'ennui s'empare de moi,
Et j'écoute, à la fraîcheur,
Cris de caille.

Des fontaines et des sources,
L'eau murmure, endormie,
Là, dans la forêt profonde,
Le soleil réveille les ondes,
Et les flots timides s'enfuient,
Prennent leur course.

Merles et coucous, bruants,
Qui connaît tous ces jargons?
Race multiple des oiseaux,
Qui gazouillent dans les rameaux,
Maintes choses, de leurs tons,
On entend.

Le coucou: - Où est la douce
Soeur de notre rêve d'été?
Qu'elle vienne, en souplesse,
Alanguie, qu'elle paraisse,
Qu'elle se montre: une fée,
À nous tous.

Le tilleul avait tendu
Un rameau, pour qu'*Elle* le plie,

Le jeune bois veut se détendre
Et avec lui la prendre,
Que les fleurs lui tombent en pluie
Au-dessus.

Et la source, attristée,
Se demande: - Où est ma reine?
Défaisant ses fins cheveux,
Qu'elle voie en moi ses yeux,
Qu'elle me touche après, à peine,
Du pied.

Je réponds: -Mon bois aimé,
Elle ne vient pas, ne vient plus!
Vous, les chênes, les seuls, vous êtes
À rêver aux violettes
Des yeux que j'avais vus
Tout l'été.

C'était beau, près des tilleuls,
Quand j'étais son compagnon!
C'est un conte attendri,
Qu'il est sombre aujourd'hui...
Reviens, que nous soyons
Encore seuls!

DIANA

Ce cauți unde bate luna
Pe-un alb izvor tremurător
Și unde păsările-ntr-una
Se-ntrec cu glas ciripitor?
N-auzi cum frunzele-n poiană
Șoptesc cu zgomotul de guri
Ce se sărută, se hârjoană
În umbr-adâncă de păduri?

În cea oglindă mișcătoare
Vrei să privești un straniu joc,
O apă vecinic călătoare
Sub ochiul tău rămas pe loc?
S-a desprimăvărat pădurea,
E-o nouă viață-n orice zvon,
Și numai tu gândești aiurea,
Ca tânărul Endymion.

De ce dorești singurătate
Și glasul tainic de izvor?
S-auzi cum codrul frunza-și bate,
S-adormi pe verdele covor?
Iar prin lumina cea rărită,
Din valuri reci, din umbre moi,
S-apar-o zână liniștită
Cu ochii mari, cu umeri goi?

Ah! acum crengile le-ndoaie
Mânuțe albe de omăt,
O față dulce și bălaie,

Un trup înalt și mlădîet.
Un arc de aur pe-al ei umăr,
Ea trece mândră la vînat
Și peste frunze fără număr
Abia o urmă a lăsat.

DIANE

Que cherches-tu où luit la lune
Sur le frisson d'une source blanche,
Où la chanson du ciel n'est qu'une
Voix qui gazouille parmi les branches?
N'entends-tu pas chanter ces bouches,
Les feuilles qui parlent autour de toi,
Autant de lèvres qui se touchent
Et qui s'embrassent au fond du bois?

Et dans ce miroir mouvant,
Veux-tu voir l'étrange jeu
De l'eau qui coule infiniment
Sous l'immobilité des yeux?
C'est le printemps, le bois en fleur,
La vie revient sur tous les tons,
Ce n'est que toi qui penses ailleurs
Comme le jeune Endymion.

Tu cherches la solitude... Pourquoi?
Cherches-tu la source assourdie?
Veux-tu entendre le bois,
Dormir sur l'herbe reverdie?
Dans la lumière peu épaisse,
Des ondes et des ombres tendres,
Les nues épaules de la déesse
Tranquille, les veux-tu surprendre?

Elle plie les branches de ses mains
Dont la blancheur rappelle l'hiver,
La tête blonde, le front serein,

Le corps si souple et si fier,
Sur son épaule un arc doré,
Elle va, agile, à la chasse,
Sur la fraîcheur des feuilles, ses pas
Ne laissent qu'une légère trace.

S-A DUS AMORUL...

S-a dus amorul, un amic
Supus amândurora,
Deci cânturilor mele zic
Adio tuturorora.

Uitarea le închide-n scrin
Cu mâna ei cea rece,
Și nici pe buze nu-mi mai vin,
Și nici prin gând mi-or trece.

Atâta murmur de izvor,
Atât senin de stele,
Și un atât de trist amor
Am îngropat în ele!

Din ce noian îndepărtat
Au răsărit în mine!
Cu câte lacrimi le-am udat,
Iubito, pentru tine!

Cum străbăteau atât de greu
Din jalea mea adâncă,
Și cât de mult îmi pare rău
Că nu mai sufăr încă!

Că nu mai vrei să te arați
Lumină de-ndeparte,
Cu ochii tăi întunecați
Renăscători din moarte!

Și cu acel smerit surâs,
Cu acea blândă față,
Să faci din viața mea un vis,
Din visul meu o viață.

Să mi se pară cum că crești
De cum răsare luna,
În umbra dulcilor povești
Din nopți o mie una.

Era un vis misterios
Și blând din cale-afară,
Și prea era detot frumos
De-au trebuit să piară.

Prea mult un înger mi-ai părut
Și prea puțin femeie,
Ca fericirea ce-am avut
Să fi putut să steie.

Prea ne pierdusem tu și eu
În al ei farmec poate,
Prea am uitat pe Dumnezeu
Precum uitarăm toate.

Și poate că nici este loc
Pe-o lume de mizerii
Pentr-un atât de sfânt noroc
Străbătător durerii!

PARTI L'AMOUR

Parti l'amour, bienveillant
Ami de tous les deux,
Donc, je dirai à tous les chants
Que j'ai écrits – adieu.

L'oubli, de sa froide main,
Les met dans une armoire,
Aucun aux lèvres ne revient,
Ni dans la mémoire.

Autant de sources murmurent toujours,
Les étoiles sont claires,
Et mon mélancolique amour
En tout cela s'enterre!

D'une lointaine profondeur,
Des chants levèrent en moi,
Et je les arrosais de pleurs,
Ma bine-aimée, pour toi!

Ils émergeaient avec effort
De mon chagrin vaincu,
Ils en pourraient sortir encor',
Mais je ne souffre plus!

Car tu es devenue depuis
Lumière lointaine,
Tes grands yeux comme la nuit
N'attisent plus ma peine.

La modestie de ton sourire
Et la douceur de l'air
À tout pourraient bien suffire,
La vie en rêve se perd.

Et il me semble que tu montes
Lorsque paraît la lune,
De l'ombre douce des vieux contes
Des Mille Nuits et Une.

Ce rêve mystérieux était
Si doux, peut-être trop,
Donc, il devait se dissiper
Comme tout ce qui est trop beau.

Tu m'as semblé toujours un ange,
Et femme toujours trop peu,
Pour que jamais mon sort ne change
Et que je reste heureux.

Car nous avons été ravis
Par cette magie profonde,
En oubliant Dieu, ainsi
Que tout le reste du monde.

Peut-être il n'y a pas une place
Sur cette piteuse terre,
Où la divine chance efface
La peine et la misère.

CÂND ÎNSUȘI GLASUL...

Când însuși glasul gândurilor tace,
Mă-ngână cântul unei dulci evlavii,
Atunci te chem; chemarea asculta-vei?
Din neguri reci plutind te vei desface?

Puterea nopții blând însenina-vei
Cu ochii mari și purtători de pace?
Răesai din umbra vremilor încoace,
Ca să te văd venind – ca-n vis, așa vii!

Cobori încet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar zâmbind peste-a mea față,
A ta iubire c-un suspin arat-o,

Cu geana ta m-atinge pe pleoape,
Să simt fiorii străngerii în brațe -
Pe veci pierdute, vecinic adorato!

LORSQUE LA VOIX...

Lorsque la voix de la pensée se tut,
Arrive l'écho d'un chant de piété,
Et je t'appelle, peux-tu m'écouter?
Des froides brumes, te montreras-tu?

Par tes yeux qui sont porteurs de paix,
La force de la nuit sera vaincue?
Que je te voie comme dans les songes venue,
Montre-toi de l'ombre du passé!

Viens, viens, plus près et en douceur,
Regarde-moi de près en souriant,
Et qu'un soupir dévoile ton amour,

Je sens la touche de tes cils frôleurs
Et les frissons de ton embrassement,
Toi, perdue et adorée toujours!

PRIZONIERUL EMINESCU

O legendă chinezească spune că era odată o liră cu un număr dublu de coarde față de cele obișnuite. Nici zeii, cât erau ei de zei, nu rezistau să-i asculte cântecul suprem ca frumusețe, iar muritorii cu timpane inadecvate îl auzeau ca zgomot, fără să-i perceapă melodia. Enervați, zeii i-au poruncit celui care o făurise să despice lira în două, iar meșterul a trebuit să se supună. După aceea, zeii ascultau când o parte a lirei, când alta, nereușind să lege jumătățile cântecului. Poezia lui Eminescu este ca lira din legendă: tradusă, trezește în cine nu-i cunoaște limba o nedumerire decepționată: oare ce o fi în ea atât de extraordinar? Pe de altă parte, noi, care-i putem asculta cântecul integral, suntem oare demni de șansa asta? A fi român, printre alte sensuri, de obicei negative, dar persistente, înseamnă a fi părtaș la misterul limbii române, a putea înțelege integral cuvinte ca „mai am un singur dor”, „pe lângă plopii fără soț”, „sara pe deal buciul sună cu jale”, „m-or troieni cu drag aduceri aminte”... În traducere, e greu, dacă nu imposibil, să le simți muzica interioară, să le vezi aura de sensuri și de conotații. Sigur, poezia română nu este singura în această situație, însă „cazul” ei e mai dificil decât altele din cauza slabei pătrunderi a limbii române pe teritoriile altor culturi. Iar pentru noi, cunoscători presupuși ai limbii lui Eminescu, „cântecele” lui par învechite, banalizate și invocate prea des, ca și glasurile părinților, pe care ne-am obișnuit să-i știm mereu aproape, la datorie. Poezia lui Eminescu, extraordinară și tristă de presimțirea propriei singurătăți, pare să fi rămas prizonieră în limba ei de o frumusețe unică. Ar trebui să o ascultăm și să ne bucurăm

de ea, cât nu e prea târziu pentru noi ca muritori, căci lira, dinspre partea ei, are în față eternitatea. Și încă un lucru: să nu lăsăm să moară limba română, topindu-se într-un jargon „universal”, să o ținem vie, în ea stă, încă prizonier, Eminescu, așteptând să se deschidă porțile și să între lumea. Măcar de dragul lui, să nu ne uităm limba. Ar fi sfâșietor de trist să-l lăsăm închis într-o limbă moartă.

LE PRISONNIER EMINESCU

Une légende chinoise dit qu'il était une fois une lyre ayant le double des cordes de la lyre commune. Même les dieux, tout puissants qu'ils étaient, n'en supportaient pas la mélodie suprêmement belle, que les mortels aux tympanes inadéquats saisissaient comme un simple bruit, sans comprendre rien de sa beauté. Énervés, les dieux ont ordonné à l'artisan qui l'avait créée de fendre la lyre en deux, et celui-ci a dû se soumettre à l'ordre divin. Maintenant, les dieux écoutaient tantôt un fragment de la lyre, tantôt l'autre, sans jamais réussir à joindre les parties du chant.

La poésie d'Eminescu c'est la lyre de la légende, traduite, elle éveille chez les lecteurs une confuse déception: pourquoi dit-on qu'elle est exceptionnelle? D'autres part, nous qui pouvons écouter son chant intégral, sommes-nous vraiment dignes de cette chance? Être Roumain, outre les autres sens, d'habitude aussi persistants que négatifs, c'est participer au mystère de la langue roumaine, c'est-à-dire être capable de saisir intégralement la beauté des mots: „mai am un singur dor” („j'ai encore un désir”), „pe lângă plopul fără soț” („auprès des peupliers impairs”), „sara pe deal buciului sună cu jale” („sur la colline le soir, sonne le cor sa tristesse”), „m-or troieni cu drag aduceri aminte” („les souvenirs me couvriront comme la neige”)... En traduction, c'est difficile, si non impossible, d'en exprimer toute l'harmonie intérieure, d'en saisir l'entière auréole de significations. Certes, la poésie roumaine n'est pas la seule dans cette situation, mais son „cas” présente

plus de difficultés à cause de la faible pénétration du roumain dans les autres cultures.

D'autre part, à nous, supposés connaisseurs de la langue d'Eminescu, son „chant” semble parfois vieilli, banalisé, trop souvent entendu, comme les voix des parents à la présence desquels on s'habitue, car ils sont toujours près de nous, à leur poste.

L'extraordinaire poésie d'Eminescu a une certaine nostalgie cachée, comme un pressentiment de sa propre solitude: elle semble enfermée dans le roumain comme une captive d'une extrême beauté. Écoutons-la, réjouissons-nous-en, tant qu'il ne soit pas trop tard pour nous, les mortels, car la lyre a devant elle l'éternité. Ne permettons pas que le roumain meure, fondu dans tel ou tel jargon „universel”: Eminescu est encore le prisonnier de sa langue et attend que les portes s'ouvrent et que le monde y entre. Pour ne pas laisser périr notre langue cette seule raison suffit: Eminescu serait alors captif dans une langue morte. Ce serait déchirant.

ELISABETA ISANOS

PAUL VALÉRY

LE CIMETIÈRE MARIN

Ce toit tranquille, où marchent des colombes,
Entre les pins palpite, entre les tombes;
Midi le juste y compose de feux
La mer, la mer, toujours recommencée
O récompense après une pensée
Qu'un long regard sur le calme des dieux!

Quel pur travail de fins éclairs consume
Maint diamant d'imperceptible écume,
Et quelle paix semble se concevoir!
Quand sur l'abîme un soleil se repose,
Ouvrages purs d'une éternelle cause,
Le temps scintille et le songe est savoir.

Stable trésor, temple simple à Minerve,
Masse de calme, et visible réserve,
Eau sourcilleuse, Oeil qui gardes en toi
Tant de sommeil sous une voile de flamme,
O mon silence! . . . Édifice dans l'âme,
Mais comble d'or aux mille tuiles, Toit!

Temple du Temps, qu'un seul soupir résume,
À ce point pur je monte et m'accoutume,
Tout entouré de mon regard marin;
Et comme aux dieux mon offrande suprême,
La scintillation sereine sème
Sur l'altitude un dédain souverain.

Comme le fruit se fond en jouissance,
Comme en délice il change son absence
Dans une bouche où sa forme se meurt,
Je hume ici ma future fumée,
Et le ciel chante à l'âme consumée
Le changement des rives en rumeur.

Beau ciel, vrai ciel, regarde-moi qui change!
Après tant d'orgueil, après tant d'étrange
Oisiveté, mais pleine de pouvoir,
Je m'abandonne à ce brillant espace,
Sur les maisons des morts mon ombre passe
Qui m'apprivoise à son frêle mouvoir.

L'âme exposée aux torches du solstice,
Je te soutiens, admirable justice
De la lumière aux armes sans pitié!
Je te tends pure à ta place première,
Regarde-toi! . . . Mais rendre la lumière
Suppose d'ombre une morne moitié.

O pour moi seul, à moi seul, en moi-même,
Auprès d'un coeur, aux sources du poème,
Entre le vide et l'événement pur,
J'attends l'écho de ma grandeur interne,
Amère, sombre, et sonore citerne,
Sonnant dans l'âme un creux toujours futur!

Sais-tu, fausse captive des feuillages,
Golfe mangeur de ces maigres grillages,
Sur mes yeux clos, secrets éblouissants,
Quel corps me traîne à sa fin paresseuse,

Quel front l'attire à cette terre osseuse?
Une étincelle y pense à mes absents.

Fermé, sacré, plein d'un feu sans matière,
Fragment terrestre offert à la lumière,
Ce lieu me plaît, dominé de flambeaux,
Composé d'or, de pierre et d'arbres sombres,
Où tant de marbre est tremblant sur tant d'ombres;
La mer fidèle y dort sur mes tombeaux!

Chienne splendide, écarte l'idolâtre!
Quand solitaire au sourire de pâtre,
Je pais longtemps, moutons mystérieux,
Le blanc troupeau de mes tranquilles tombes,
Éloignes-en les prudentes colombes,
Les songes vains, les anges curieux!

Ici venu, l'avenir est paresse.
L'insecte net gratte la sécheresse;
Tout est brûlé, défait, reçu dans l'air
A je ne sais quelle sévère essence . . .
La vie est vaste, étant ivre d'absence,
Et l'amertume est douce, et l'esprit clair.

Les morts cachés sont bien dans cette terre
Qui les réchauffe et sèche leur mystère.
Midi là-haut, Midi sans mouvement
En soi se pense et convient à soi-même
Tête complète et parfait diadème,
Je suis en toi le secret changement.

Tu n'as que moi pour contenir tes craintes!
Mes repentirs, mes doutes, mes contraintes
Sont le défaut de ton grand diamant! . . .
Mais dans leur nuit toute lourde de marbres,
Un peuple vague aux racines des arbres
A pris déjà ton parti lentement.

Ils ont fondu dans une absence épaisse,
L'argile rouge a bu la blanche espèce,
Le don de vivre a passé dans les fleurs!
Où sont des morts les phrases familières,
L'art personnel, les âmes singulières?
La larve file où se formaient les pleurs.

Les cris aigus des filles chatouillées,
Les yeux, les dents, les paupières mouillées,
Le sein charmant qui joue avec le feu,
Le sang qui brille aux lèvres qui se rendent,
Les derniers dons, les doigts qui les défendent,
Tout va sous terre et rentre dans le jeu!

Et vous, grande âme, espérez-vous un songe
Qui n'aura plus ces couleurs de mensonge
Qu'aux yeux de chair l'onde et l'or font ici?
Chanterez-vous quand serez vaporeuse?
Allez! Tout fuit! Ma présence est poreuse,
La sainte impatience meurt aussi!

Maigre immortalité noire et dorée,
Consolatrice affreusement laurée,
Qui de la mort fais un sein maternel,
Le beau mensonge et la pieuse ruse!

Qui ne connaît, et qui ne les refuse,
Ce crâne vide et ce rire éternel!

Pères profonds, têtes inhabitées,
Qui sous le poids de tant de pelletées,
Êtes la terre et confondez nos pas,
Le vrai rongeur, le ver irréfutable
N'est point pour vous qui dormez sous la table,
Il vit de vie, il ne me quitte pas!

Amour, peut-être, ou de moi-même haine?
Sa dent secrète est de moi si prochaine
Que tous les noms lui peuvent convenir!
Qu'importe! Il voit, il veut, il songe, il touche!
Ma chair lui plaît, et jusque sur ma couche,
À ce vivant je vis d'appartenir!

Zénon! Cruel Zénon! Zénon d'Élée!
M'as-tu percé de cette flèche ailée
Qui vibre, vole, et qui ne vole pas!
Le son m'enfante et la flèche me tue!
Ah! le soleil . . . Quelle ombre de tortue
Pour l'âme, Achille immobile à grands pas!

Non, non! . . . Debout! Dans l'ère successive!
Brisez, mon corps, cette forme pensive!
Buvez, mon sein, la naissance du vent!
Une fraîcheur, de la mer exhalée,
Me rend mon âme . . . O puissance salée!
Courons à l'onde en rejaillir vivant.

Oui! grande mer de délires douée,
Peau de panthère et chlamyde trouée,
De mille et mille idoles du soleil,
Hydre absolue, ivre de ta chair bleue,
Qui te remords l'étincelante queue
Dans un tumulte au silence pareil

Le vent se lève! . . . il faut tenter de vivre!
L'air immense ouvre et referme mon livre,
La vague en poudre ose jaillir des rocs!
Envolez-vous, pages tout éblouies!
Rompez, vagues! Rompez d'eaux réjouies
Ce toit tranquille où picoraient des focs!

CIMITIR LÂNGĂ MARE

Cu porumbei și cruci acoperișul
Palpită-n frunze, umple luminișul,
Amiaza dreaptă din sclipiri îl face,
E marea, marea veșnic reluată,
Vedere-ntinsă către zei și pace.

Ce muncă lungă-n fulgere consumă
Un diamant de nevăzută spumă,
Ce pace-n felul ăsta se zidește!
Când soarele-i pe goluri sprijinit,
Lucrare pură, fără de sfârșit,
Visarea știe, Timpul strălucește.

Comoară vie, templu cu Minervă,
Noian de calm, vizibilă rezervă,
Mișcând sprânceana, apă, ochi păstrând
Atâta somn sub vălul tău aprins,
Tăcere! Zid în inimă cuprins,
Cu mii de țigle, Acoperământ!

Biserică a Timpului, suspin,
Vârf pur în care-odată ajuns mă țin,
Înconjurat de ape ce privesc,
Precum ofranda zeilor cea rară
În risipiri sclipirile presară
Pe suprafață un dispreț regesc.

Cum se topește fructul copt pe limbă,
Cum în plăcere lipsa i se schimbă
În cerul gurii unde forma-i moare,

Îmi simt în nară viitorul fum,
Și ceru-mi cântă-n suflet de pe-acum
Rumoarea țărurilor în schimbare.

Cer mândru, cer adevărat, mă vezi
După atât orgoliu și dovezi
De lene, încă mai având putere,
Cum uit de mine-n spațiul strălucit,
Cum însăși umbra mea s-a îmblânzit
Pe calea morților ca o părere.

Cu sufletul solstițiului supus,
Eu te susțin, justiție de sus,
Lumină fără milă înarmată!
La locul tău ești iarăși, primenită,
Privește-te! Dar ziua e-ntregită
Cu jumătatea ei întunecată.

O, pentru mine, mie doar, în mine,
Chiar din izvorul lui poemul vine,
Între nimicul pur și întâmplare,
Aștept s-aud ecoul dinăuntru
Sunând ca într-un vas amar și sumbru,
În suflet golurile viitoare!

Știi tu ce te prefaci captivă-n frunze
Și muști grilajul care-ți stă pe buze,
Pe ochii-nchiși, cu taina lor apuși,
Ce corp mă trage-n lenea de pe urmă,
Ce frunte-n țărna unde oase scurmă?
Scânteia unui gând despre cei duși.

Închisă, dar de duh de focuri plină,
Fâșie dăruită spre lumină,
Îmi place locul ăsta, facle sfinte,
Din aur, pietre, siluete sumbre,
Atâta marmură pe-atâtea umbre,
Și marea care-mi doarme pe morminte!

Cățea superbă, să gonești păgânii!
Când singur ca păstoru-n preajma stâniei
Îmi pasc mereu aceste oi tăcute,
Morminte albe, pașnice ca mieii,
Alungă de pe ele porumbeii,
Curioșii îngerii, visele pierdute!

O zi de mâine-aici e lene toată,
Și seceta-i de greieri scârpinată,
Și totu-i ars, deschis și dăruit
Unei severe, tainice esențe...
E vastă viața, beată de absențe,
Amărăciune dulce, duh trezit.

În țărână bine morților le merge,
Le ține cald și tainele le șterge.
Amiaza-n cer, amiaza-n nemișcare
Gândind, de sine însăși mulțumită,
Cunună, frunte de nimic lipsită,
Eu sunt în tine tainica schimbare.

Mă ai numai pe mine pentru frică!
Regrete, îndoială, lanțuri strică
Splendoarea diamantului curat...
În întunericul de pietre plin

Un neam se-ncurcă printre rădăcini,
Trecând de partea ta neîncetat.

Ei s-au topit într-o absență deasă,
Nici osul lutul nebăut nu-l lasă,
Puterea vieții a trecut în flori!
Pe unde-s spusele familiare,
Și farmecul, și sufletele rare?
Scot larve ochii plânși de-atâtea ori.

Și vocile de fete dezmiardate,
Și ochii, dinții, pleoapele plecate,
Și sânul gol jucându-se cu focul,
Și sânge, luciul-al buzelor deschise,
Și tot ce dai când mâinile-s învinse,
Pământ e tot, și reîncepe jocul!

Tu suflete să ai un vis mai speri,
În el nici o minciună, nici păreri
Să nu mai fie ca în ochii vii?
Mai cântă, numai un abur rămânând?
Voi fi poros ca vasul de pământ,
Iar nerăbdarea sfântă va muri!

Firavă nemurire aurită,
Cu groaznice cununi împodobită,
Voind să faci din moarte sân matern
Legi viclenia sfântă cu minciuna!
Noi știm, dar refuzăm întotdeauna
Și hârca și surâsul ei etern!

Părinți adânci cu frunți nelocuite,
De-atâta-ngropăciune năruite,
Pământ sunteți, nu ne distingeți bine,
Adevăratul vierme nemilos
Nu-i pentru voi care dormiți mai jos:
Cu viața se hrănește, e în mine!

Iubire, poate, ori de sine ură?
Atât de-aproape-mi este această gură,
Oricâte nume-i dau îi și convin!
Ei și! Visează, vede și atinge,
Îi plac, până și-n somn tot ea mă-nvinge,
Trăiesc doar ca să pot să-i aparțin!

Zenon! Zenon teribil din Elea!
Săgeata-nfiptă-n mine e aceea
Ce tremură, s-avântă, dar nu zboară!
Ah, soare! – Ahil în mers nemișcător
Cu umbră de țestoasă mă-mpresoară!

Nu, nu! Hai, sus! În vremea trecătoare!
Să sfarm această formă gânditoare!
Bea, gură, vânt cum iese din stihie!
O frăgezime răsuflând din mare
Îmi dă-napoi tot sufletul... O, sare!
Să alergăm spre val să ne învie!

Măreață mare, în delir bogată,
Panteră și hlamidă sfâșiată
De idoli care soarele îl cheamă,
Desăvârșită hidră amețită
De-albastru, mușcă-ți coada strălucită

Când zgomotul cu liniștea-i de-o seamă.

Începe vântul!... Trebuie să trăim!
Cu aerul, prin pagini răsfoim,
Țâșnesc din praf sub valuri pietre grele!
Zburați ca boarea, pagini luminoase!
Voi, valuri, rupeți! Rupeți bucuroase
Acoperișul ciugulit de vele!

GUILLAUME APOLLINAIRE

LE PONT MIRABEAU

Sous le pont Mirabeau coule la Seine
Et nos amours
Faut-il qu'il m'en souvienn
La joie venait toujours après la peine.

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

Les mains dans les mains restons face à face
Tandis que sous
Le pont de nos bras passe
Des éternels regards l'onde si lasse

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

L'amour s'en va comme cette eau courante
L'amour s'en va
Comme la vie est lente
Et comme l'Espérance est violente

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

Passent les jours et passent les semaines
Ni temps passé
Ni les amours reviennent
Sous le pont Mirabeau coule la Seine

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

PODUL MIRABEAU

Pe sub podul Mirabeau curge Sena
Și trec iubirile
Ce-mi trebuiesc amintirile
Tristeții bucuria-i duce trena

Noaptea să vină ora să bată
Zilele trec eu niciodată

Mâini în mâini față-n față rămâne-vom oare
Încât să se facă
Un pod împletit din îmbrățișare
Să treacă privirile nemuritoare

Noaptea să vină ora să bată
Zilele trec eu niciodată

E dusă iubirea cu apa la vale
E dusă iubirea
Viața se mișcă mult prea agale
Iute-i speranța afară din cale

Noaptea să vină ora să bată
Zilele trec eu niciodată

Zi după zi săptămâni în plen a
Trecut timpul
Fără întoarcere îi țin iubirile trena
Sub podul Mirabeau curge Sena

Noaptea să vină ora să bată
Zilele trec eu niciodată

COR DE CHASSE

Notre histoire est noble et tragique
Comme le masque d'un tyran
Nul drame hasardeux ou magique
Aucun détail indifférent
Ne rend notre amour pathétique

Et Thomas de Quincey buvant
L'opium poison doux et chaste
À sa pauvre Anne allait rêvant
Passons passons puisque tout passe
Je me retournerai souvent

Les souvenirs sont cors de chasse
Dont meurt le bruit parmi le vent

CORN DE VÂNĂTOARE

Noblețe tragică ne e povestea
Dură ca masca de tiran
Nimic dramatic însă-n toate acestea
Nici amănuntele iubirii-n van

Thomas de Quincey dacă bea
Din opiu pur-otravă dulce
La Ana gândul îi stătea
Să trecem totul ni se duce
Doar capu-n urmă se-ntorcea

Un dor a glas de corn aduce
Și zvonul lui în vânt murea